

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ

Ресстраційний № 9

Дата 25.10.24

КУРСОВА РОБОТА

з Багатосторонньої дипломатії

на тему :

«НІМЕЦЬКА БАГАТОСТОРОННЯ ДИПЛОМАТІЯ»

Студента 4 курсу
денної форми навчання
Великоклада Ігоря Ігоровича

Керівник:

доктор політичних наук, професор Бокоч

Вікторія Михайлівна

Національна шкала: Відмінно
Кількість балів: 90 Оцінка ECST: A

Члени комісії: Ташев А.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Козакова Л.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Савка В.І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ АСПЕКТИ НІМЕЦЬКОЇ БАГАТОСТОРОНЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ	5
1.1 Визначення та сутність багатосторонньої дипломатії	5
1.2 Історичний контекст розвитку німецької дипломатії	8
1.3 Основні принципи та механізми багатосторонньої дипломатії Німеччини	11
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ АСПЕКТИ НІМЕЦЬКОЇ БАГАТОСТОРОНЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ	15
2.1 Німеччина в складі міжнародних організацій (ООН, ЄС, НАТО)	15
2.2 Аналітичний огляд німецької зовнішньої політики щодо вирішення глобальних проблем	18
2.3. Тенденції та зміни в дипломатичній активності Німеччини на міжнародній арені	22
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НІМЕЦЬКОЇ БАГАТОСТОРОНЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ	25
3.1. Основні проблеми та виклики німецької багатосторонньої дипломатії... ..	25
3.2. Перспективи розвитку та можливі шляхи підвищення ефективності багатосторонньої дипломатії Німеччини	28
ВИСНОВКИ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	35

ВСТУП

Актуальність теми роботи. У сучасному світі міжнародних відносин багатостороння дипломатія виступає одним із найважливіших інструментів для підтримання миру, стабільності та співпраці між країнами. Вона охоплює широкий спектр взаємодій, де декілька держав беруть участь у формуванні спільних рішень щодо глобальних викликів, таких як зміна клімату, тероризм, економічна нерівність та інші соціально-економічні питання. У цьому контексті Німеччина, як одна з ключових гравців на світовій арені, відіграє значну роль у формуванні та реалізації багатосторонньої дипломатії.

Історія німецької дипломатії охоплює періоди від Німецької імперії до Федеративної Республіки після Другої світової війни. Протягом останніх десятиліть Німеччина відновила свою міжнародну репутацію, ставши важливим учасником ООН, ЄС та НАТО, що зумовило інтерес до вивчення її багатосторонньої дипломатії.

Актуальність теми дослідження підтверджується новими глобальними проблемами, які потребують колективних рішень. Німеччина активно бере участь у міжнародних процесах, просуваючи ініціативи в сферах безпеки, прав людини та екології. Її зовнішня політика формується під впливом економічних інтересів, геополітичних змін і внутрішніх чинників, що пояснює її прихильність до багатосторонньої дипломатії та виклики, з якими країна стикається.

У світлі цих питань дослідження німецької багатосторонньої дипломатії є важливим для розуміння її принципів і впливу на глобальний порядок. Німеччина активно реагує на сучасні виклики, як-от зміна клімату, тероризм і пандемії, шукаючи ефективні колективні рішення в межах міжнародних інституцій. Аналіз її дипломатії може стати цінним досвідом для інших країн.

У сучасній системі взаємозалежність між державами зростає, і багатостороння дипломатія стає інструментом для налагодження відносин і обміну ресурсами. Останні зміни в світовій політиці, включаючи кризи в

міжнародних інституціях і нові геополітичні виклики, вимагають від Німеччини адаптації дипломатичних стратегій. Її активна участь у ООН, ЄС та НАТО підкреслює важливість німецьких підходів до вирішення глобальних проблем.

У світлі нових викликів, Німеччина повинна адаптувати свої дипломатичні стратегії. Дослідження перспектив розвитку багатосторонньої дипломатії Німеччини може виявити нові шляхи для підвищення її ефективності та впливу на міжнародній арені.

Виходячи з вищезазначеного, існує інтерес до проведення більш глибокого дослідження специфіки та провідного значення об'єкту дослідження, що і було обрано темою даної роботи.

Метою дослідження. Дослідити сутність, історичний контекст і сучасні тенденції багатосторонньої дипломатії Німеччини та виявити основні проблеми і виклики в цій сфері.

Спираючись на мету роботи, можна виділити наступні її завдання, які будуть вирішені у цій роботі:

1. Дослідити визначення та сутність багатосторонньої дипломатії
2. Проаналізувати історичний контекст розвитку німецької дипломатії
3. Виявити основні принципи та механізми багатосторонньої дипломатії Німеччини
4. Проаналізувати Німеччину в складі міжнародних організацій (ООН, ЄС, НАТО)
5. Провести аналітичний огляд німецької зовнішньої політики щодо вирішення глобальних проблем
6. Дослідити тенденції та зміни в дипломатичній активності Німеччини на міжнародній арені
7. Виявити основні проблеми та виклики німецької багатосторонньої дипломатії

8. Дослідити перспективи розвитку та можливі шляхи підвищення ефективності багатосторонньої дипломатії Німеччини

Об'єкт дослідження. Багатостороння дипломатія Німеччини в контексті міжнародних відносин.

Предмет дослідження. Сутність, принципи, механізми багатосторонньої дипломатії Німеччини та її участь у міжнародних організаціях, а також основні проблеми та виклики, з якими вона стикається.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовувалися такі методи: аналізу й синтезу у процесі збирання наукових обґрунтувань, типологічний та діалектичний методи під час аналізу та узагальнення практичного і теоретичного матеріалу, компаративістський, а також принцип цілісності (розкладання об'єкта аналізу на частини для розуміння його структури).

Інформаційна база дослідження німецької багатосторонньої дипломатії складається з різноманітних джерел, які охоплюють як теоретичні, так і практичні аспекти даної теми: наукові статті, підручники, офіційні державні документи.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ АСПЕКТИ НІМЕЦЬКОЇ БАГАТОСТОРОНЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ

1.1 Визначення та сутність багатосторонньої дипломатії

Багатостороння дипломатія є важливою складовою сучасної міжнародної системи, яка забезпечує ефективне функціонування глобальних процесів та вирішення складних проблем міжнародного рівня. В її основі лежить взаємодія між державами та міжнародними організаціями з метою досягнення консенсусу з питань, що стосуються загального добробуту світової спільноти. Багатостороння дипломатія є тим видом дипломатичної діяльності, в рамках якої держави та інші міжнародні гравці співпрацюють для досягнення спільних цілей через механізми міжнародних організацій або багатосторонніх угод. Цей вид дипломатії є суттєвою відмінністю від двосторонніх дипломатичних відносин, де співпраця створюється між двома державами або суб'єктами.

У широкому сенсі багатостороння дипломатія означає, що у переговорах і вирішенні питань беруть участь кілька сторін, які мають міжнародне значення. Вона сприяє об'єднанню зусиль у подоланні глобальних викликів, таких як збройні конфлікти, зміна клімату, забезпечення миру та стабільності, боротьба з тероризмом, подолання економічних криз та інші питання, що вимагають колективних дій. У цьому контексті багатостороння дипломатія є незамінним інструментом для забезпечення міжнародної безпеки та стабільності, а також для регулювання відносин [1].

Багатостороння дипломатія має здатність формувати міжнародні інституції та механізми вирішення спірних питань. Наприклад, Організація Об'єднаних Націй (ООН), яка була створена після Другої світової війни, є яскравим прикладом багатосторонньої дипломатії на практиці. ООН забезпечує форум для проведення переговорів, обміну думками та ухвалення рішень, що стосуються безпеки, розвитку та прав людини. Через свої спеціалізовані агентства, такі як Світова організація охорони здоров'я,

Міжнародний валютний фонд або Організація з безпеки та співробітництва в Європі, ООН координує дії різних державних та міжнародних учасників для досягнення глобальних цілей.

Вона охоплює міжнародні форуми та конференції, на яких представники держав зустрічаються для обговорення важливих питань. Наприклад, кліматичні конференції під егідою ООН є одним із найбільш яскравих проявів багатосторонньої дипломатії. На цих конференціях держави домовляються про спільні заходи для зменшення викидів парникових газів та пом'якшення наслідків зміни клімату.

Міжнародні угоди та договори, укладені в рамках багатосторонньої дипломатії, встановлюють правила та стандарти для держав, які повинні дотримуватися спільних зобов'язань. Це стосується, наприклад, договорів про роззброєння, торговельних угод або конвенцій з прав людини. Таким чином, багатостороння дипломатія сприяє встановленню міжнародного правопорядку та забезпечує дотримання цих норм усіма учасниками міжнародних відносин.

На відміну від двосторонньої дипломатії, де одна держава може мати більший вплив, у багатьох сторонній дипломатії усі учасники мають право голосу, і рішення приймаються на основі консенсусу. Це забезпечує більш справедливий підхід до вирішення міжнародних проблем та дає можливість врахувати інтереси всіх сторін. Важливим є те, що в багатосторонніх переговорах може брати участь не лише держава, а й міжнародні організації, неурядові організації та навіть приватні корпорації, що розширює можливості для пошуку рішень та врахування інтересів [2].

Багатостороння дипломатія відіграє ключову роль у розвитку міжнародного співробітництва в економічній сфері. Наприклад, такі міжнародні організації, як Світова організація торгівлі (СОТ) або Міжнародний валютний фонд (МВФ), забезпечують форуми для багатьох сторонніх переговорів щодо торговельної політики, фінансового регулювання та економічної допомоги. У цьому контексті багатостороння дипломатія

сприяє зміцненню економічних зв'язків між країнами та запобіганню економічним конфліктам.

Водночас багатостороння дипломатія стикається з низкою проблем, які ускладнюють її ефективність. Однією із таких проблем є досягнення консенсусу між великою кількістю учасників. Учасники багатосторонньої дипломатії мають різні інтереси, політичні системи, економічні можливості та культурні особливості, що можуть ускладнювати процес переговорів та ухвалення рішень.

Хоча багатостороння дипломатія забезпечує рівність між її учасниками, великі держави, такі як Сполучені Штати, Китай чи Росія, часто мають більше можливостей для впливу на процеси прийняття рішень через свої політичні, економічні та військові ресурси. Це може призвести до того, що інтереси менших держав залишаються не врахованими або недооціненими. Такий стан справ є питанням щодо справедливості та ефективності багатосторонньої дипломатії у контексті глобального рівня [3, с. 177].

Вона дозволяє створювати механізми для врегулювання конфліктів, подолання глобальних викликів та забезпечення міжнародного правопорядку. У сучасному світі де проблеми несуть глобальний характер, такі як тероризм, екологічні катастрофи, пандемії, економічна нерівність та порушення прав людини, багатостороння дипломатія є одним із основних засобів для вирішення цих проблем.

Отже, багатостороння дипломатія займає центральну роль у сучасній міжнародній системі, забезпечуючи механізми співпраці, координації та пошуку рішень у глобальних питаннях. Вона є складним, але необхідним процесом, який дозволяє врахувати інтереси всіх учасників міжнародних відносин та сприяти досягненню спільних цілей. У цьому контексті багатостороння дипломатія є важливою складовою міжнародної безпеки, розвитку та процвітання, і її роль продовжувати зростати в умовах глобалізації та взаємозалежності світу.

1.2 Історичний контекст розвитку німецької дипломатії

Історичний контекст розвитку німецької дипломатії є складним і довготривалим процесом, що охоплює кілька епох і різні політичні системи. Крізь століття Німеччина пройшла шлях від роздіблених князівств Священної Римської імперії до об'єднаної держави, а потім через епоху диктатури до демократичної республіки. Дипломатія відігравала важливу роль у цих трансформаціях, допомагаючи Німеччині визначити своє місце в Європі та світі.

Початковий етап розвитку німецької дипломатії можна простежити через систему князівських міст, що були у складі Священної Римської імперії. Священна Римська імперія, яка існувала із середньовіччя до початку XIX століття, не була централізованою державою, і це суттєво вплинуло на дипломатичну практику. Усі окремі князівства, міста та регіони імперії мали власну дипломатію, часто конфліктуючи один з одним, а також з іноземними державами. Це означало, що німецькі держави діяли на міжнародній арені як самостійні суб'єкти, а не як єдине ціле. У цей період дипломатія була зосереджена на збереженні обмеженої автономії, уникаючи великих конфліктів із потужними сусідами, такими як Франція або Османська імперія, та участь у загальноєвропейських конфліктах, як-от Тридцятирічна війна (1618–1648) [4].

XIX століття стало переломним моментом у розвитку німецької дипломатії, особливо після об'єднання Німеччини під керівництвом Пруссії. Канцлер Отто фон Бісмарк грав ключову роль у цьому процесі, використовуючи дипломатію як інструмент для досягнення національних цілей. Бісмарк розумів, що військова здатність не була достатньою для утримання позицій нової Німецької імперії на міжнародній арені, тому він вибудовував складну систему альянсів, щоб ізолювати Францію та уникнути конфліктів з іншими великими державами Європи, такими як Австро-Угорщина, Росія та Велика Британія.

Бісмарк ввів поняття "реальної політики" (Realpolitik) - політики, що орієнтується на практичні інтереси та реальність, а не на ідеологічні чи моральні аспекти. Він майстерно будував союзи й укладав угоди, завжди зважаючи на можливі наслідки для Німеччини. Його дипломатичний курс, заснований на балансі сил, дозволяв Німеччині досягти стабільності та процвітання впродовж кількох десятиліть. Ключовими моментами цього періоду стали укладення Троїстого союзу з Австро-Угорщиною та Італією, а також участь у Берлінському конгресі 1878 року, де Бісмарк виступив як посередник між великими державами Європи, вирішуючи питання Балканського регіону та запобігаючи великим конфліктам [5].

Після відставки Бісмарка в 1890 році німецька дипломатія втратила свою прагматичну орієнтацію. Новий імператор Вільгельм II прагне підвищити статус Німеччини як світової держави, що призвело до агресивної зовнішньої політики та гонки озброєнь. Такі дії, як нарощування флоту, спрямоване проти Великої Британії, і підтримка політики експансії, спричинили зростання напруженості між великими державами Європи. Це зумовило серію конфліктів і суперечок, які поступово наближали Європу до Першої світової війни. Німеччина була частиною Троїстого союзу (разом із Австро-Угорщиною та Італією), і її дипломатичні помилки, зокрема надмірний акцент на військових засобах та ігнорування дипломатичних нюансів, зіграли важливу роль у початку конфлікту.

Після поразки у Першій світовій війні Німеччина опинилася в складній ситуації, як на внутрішньому рівні, так і на міжнародній арені. Версальський договір 1919 року наклав на країну важкі умови, включаючи втрату території, репарації та обмеження військових можливостей. У цей час Німеччина зосередилася на відновленні свого статусу через дипломатичні засоби. Міністр закордонних справ Веймарської республіки Густав Штрєземанн постав ключовою фігурою цього періоду, використовуючи дипломатію для нормалізації відносин із сусідніми країнами, зокрема Францією та Великою Британією, що було закріплено Локарнськими угодами 1925 року. що

закріпили стабілізацію відносин у Західній Європі та зменшили міжнародну ізоляцію Німеччини.

З приходом до влади Адольфа Гітлера у 1933 році німецька дипломатія зазнала радикальних змін. Гітлер використовував дипломатію як інструмент для підготовки до війни та реалізації своїх агресивних планів щодо експансії та створення "Великої Німеччини". На початку свого правління Гітлер досяг низки дипломатичних успіхів, які зміцнили позиції Німеччини та заклали підґрунтя для його агресивних планів. Одним із таких кроків стало відновлення німецької військової могутності, що суперечило умовам Версальського договору, який накладав на країну суворі обмеження. Проте Гітлер зумів використовувати дипломатичні методи, щоб уникнути негайної реакції великих держав. Аншлюс Австрії у 1938 році також був важливим кроком на шляху до розширення німецької території, і це було досягнуто без значного спротиву з боку міжнародної спільноти. Однією з найбільш суперечливих подій того періоду стала Мюнхенська угода 1938 року, за якою Великобританія і Франція погодилися на анексію Німеччиною Судетської області Чехословаччини. Ця угода вважалася великою дипломатичною перемогою Гітлера, але врешті-решт вона лише відтермінувала неминучий конфлікт.

Після поразки в Другій світовій війні Німеччина знову опинилася в ізоляції. Країна була розділена на дві частини: Західна Німеччина (ФРН) і Східна Німеччина (НДР), і це суттєво вплинуло на її дипломатію. У західній частині країни дипломатія зосередилася на реінтеграції у міжнародне співтовариство через співробітництво із західними державами. Західна Німеччина стала членом НАТО в 1955 році, а також активно брала участь у процесах європейської інтеграції, що згодом призвело до створення Європейського Союзу.

На противагу цьому, Східна Німеччина орієнтувалася на Радянський Союз і була частиною Варшавського договору. Дипломатія НДР під час

холодної війни була спрямована на підтримку комуністичних режимів та участі у соціалістичному таборі.

Після возз'єднання Німеччини в 1990 році країна відновила свою дипломатичну єдність і стала ключовим гравцем на міжнародній арені. Сьогодні Німеччина є ключовим членом Європейського Союзу, одним із засновників НАТО та активним учасником ООН. Сучасна німецька дипломатія зосереджена на питаннях підтримки міжнародної безпеки, вирішенні глобальних проблем, таких як зміна клімату, та підтримці прав людини. Німеччина також виступає посередником у конфліктах, бере участь у мирних переговорах та сприяючи діалогу між сторонами.

1.3 Основні принципи та механізми багатосторонньої дипломатії Німеччини

Основні принципи та механізми багатосторонньої дипломатії Німеччини обґрунтовуються на її історичному досвіді, а також на прагненні до забезпечення міжнародної стабільності, підтримки прав людини та вирішення глобальних викликів. Після Другої світової війни Німеччина переорієнтувала свою зовнішню політику на участь у міжнародних організаціях і багатосторонніх ініціативах, ставши одним із провідних гравців у європейських та глобальних справах. Німецька дипломатія сьогодні є взірцем орієнтованої на співпрацю політики, що демонструє її відданість міжнародному праву та багатосторонньому підходу.

Німеччина розглядає багатосторонню дипломатію як ключовий механізм підтримки миру і стабільності у світі. Основним принципом є пошук спільних рішень через діалог і співпрацю в міжнародних організаціях. Німеччина визнає, що сучасні проблеми, такі як зміна клімату, тероризм, пандемії та економічна нерівність, не можуть бути вирішені окремими державами і потребують координації на глобальному рівні.

Вона ставить на перше місце міжнародне право, дотримання принципів суверенітету, рівності держави і прав людини. Німеччина є активним учасником ООН та її органів, зокрема в Раді Безпеки, де вона просуває питання захисту прав людини та підтримує міжнародний правопорядок [7, С. 105- 112.].

Німеччина активно підтримує ініціативи щодо поглиблення співпраці в рамках ЄС, особливо у сферах економіки, безпеки та зовнішньої політики. Вона часто займає роль посередника в міжнародних конфліктах і переговорах, зберігаючи нейтралітет і забезпечуючи майданчик для переговорів. Такий підхід особливо важливий у контексті мирних переговорів у зонах конфліктів, як-от в Україні чи на Близькому Сході.

Якщо зміна клімату є одним із найбільших глобальних викликів сучасності, Німеччина активно підтримує та просуває міжнародні угоди щодо зменшення викидів парникових газів і переходу на відновлені джерела енергії. Важливою складовою зовнішньої політики є Паризька кліматична угода, в рамках якої Німеччина сприяє реалізації цілого сталого розвитку.

Німеччина є членом багатьох міжнародних організацій, включаючи ООН, Європейський Союз, НАТО, ОБСЄ, Світову організацію торгівлі (СОТ), Міжнародний валютний фонд (МВФ) та інші. У межах цих структур Німеччина активно співпрацює з іншими державами, досягає консенсусу щодо ключових міжнародних проблем. Особливо важливу роль Німеччина займає в ООН, де вона виступає за реформу Ради Безпеки, намагаючись отримати постійне місце в цьому органі [8, С. 178-179.].

Країна є провідною державою Європейського Союзу, і її дипломатія у значній мірі зосереджена на європейському регіоні. Багатостороння співпраця в рамках ЄС охоплює різні сфери: економічну, політичну, соціальну та безпекову. Берлін постійно працює над зміцненням спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС, підтримуючи загальноєвропейські ініціативи з регулювання конфліктів, захисту клімату та подолання економічних викликів.

Вона використовує різні форуми для досягнення своїх дипломатичних цілей. Наприклад, "Велика сімка" (G7), "Велика двадцятка" (G20), саміти ООН, кліматичні конференції та інші міжнародні зустрічі дозволяють Німеччині формувати глобальний порядок денний і просувати свої ініціативи. Німеччина є однією з країн, які активно просувають розвиток економічних санкцій як інструмент впливу на порушників міжнародного права.

Німеччини активно беруть участь у формуванні міжнародних альянсів і коаліцій для вирішення конкретних проблем. Прикладом є спільна боротьба проти тероризму в рамках міжнародної коаліції, ініціативи з підтримки стабільності в Афганістані чи участі у миротворчих місіях ООН. Німеччина також є учасником "Нормандського формату", де вона разом із Францією, Україною та Росією намагається знайти дипломатичне рішення для конфлікту в Україні.

Німеччина робить великий внесок у гуманітарні ініціативи та міжнародні програми допомоги. Берлін є одним із найбільших донорів гуманітарної допомоги, а також підтримує миротворчі операції ООН.

На рис 1.1 можна побачити основні ознаки багатосторонньої дипломатії Німеччини

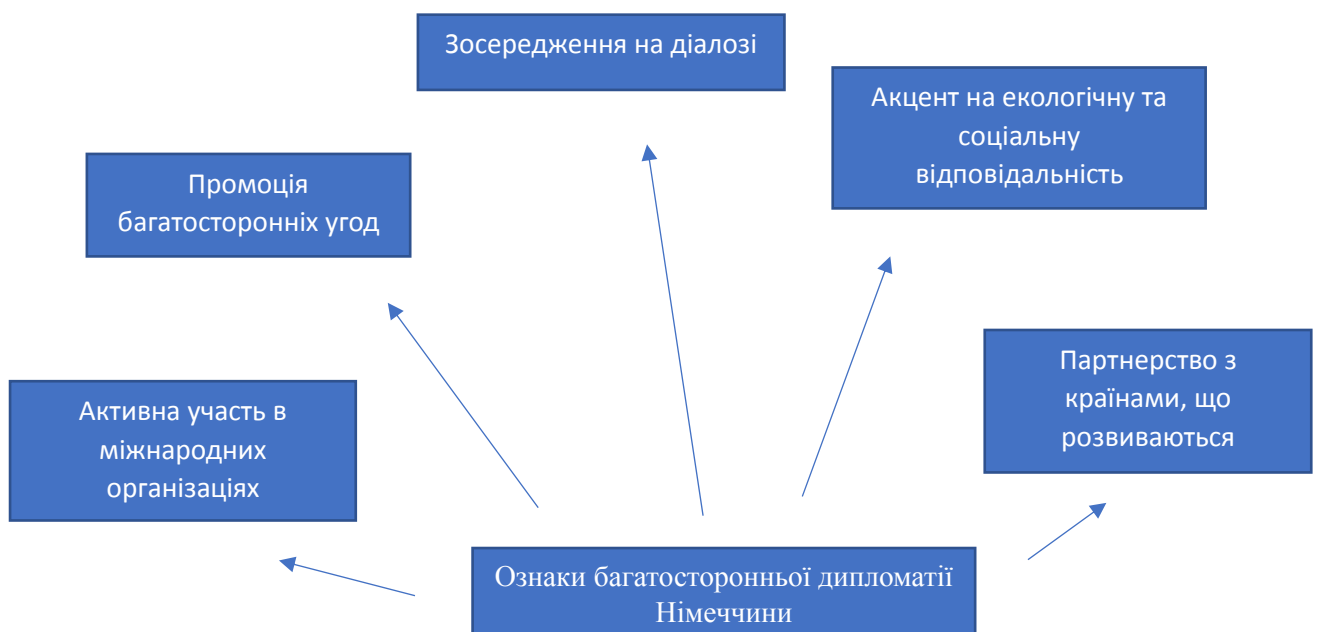

Рис 1.1 Ознаки багатосторонньої дипломатії Німеччини

Джерело: сформовано автором на основі [7, 31]

Багатостороння дипломатія Німеччини є складним і багатовимірним процесом, який охоплює участь у міжнародних організаціях, просування власних ініціатив на глобальному рівні та сприяння співпраці в багатьох сферах, таких як світ, безпека, права людини та економіка. Німеччина активно використовує багатосторонню дипломатію для підтримки міжнародного правопорядку та вирішення глобальних викликів, демонструючи відданість міжнародної співпраці та прагнення до стабільності й процвітання на міжнародній арені.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ АСПЕКТИ НІМЕЦЬКОЇ БАГАТОСТОРОННЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ

2.1 Німеччина в складі міжнародних організацій (ООН, ЄС, НАТО)

Німеччина займає ключове місце на міжнародній арені, завдяки своєму економічному, політичному та дипломатичному потенціалу. Одна з провідних країн світу, вона відіграє важливу роль у діяльності різних міжнародних організацій, серед яких ООН, ЄС та НАТО. Її участь у цих організаціях є показником значущості Німеччини у глобальних справах, від миротворчої діяльності до врегулювання економічних та безпекових питань. Протягом багатьох років Німеччина активно працювала над зміцненням свого становища в цих міжнародних інституціях, а її вплив неухильно зростає.

Організація Об'єднаних Націй (ООН) є найбільшою міжнародною організацією, членом якої Німеччина стала лише після об'єднання в 1990 році, хоча Федеративна Республіка Німеччина та Німецька Демократична Республіка до цього часу мали окремі позиції в світовій політиці. Вже після вступу в ООН Німеччина стала активним учасником миротворчих місій та ініціатив у сфері прав людини. Незважаючи на те, що Німеччина не є постійним членом Ради Безпеки, її вплив на діяльність ООН є значним. Країна регулярно обирається непостійним членом Ради Безпеки, демонструючи важливість її позиції на міжнародній арені. Німеччина також активно підтримує міжнародні зусилля щодо кліматичних змін, боротьби з бідністю та розвитком сталого розвитку. Крім того, Німеччина є одним із провідних донорів ООН, фінансуючи численні програми та проекти організації. Наприклад, у 2023 році Німеччина внесла приблизно 82 мільйони євро основного фінансування Програми розвитку ООН (ПРООН), що на 14% більше, ніж у 2022 році. Така активна участь відображає прагнення Німеччини підтримувати міжнародний правопорядок і забезпечувати мир у світі [28].

Німеччина є одним із засновників ЄС і відіграє провідну роль у його розвитку. З моменту створення ЄС Німеччина виступає як економічний двигун

об'єднання, підтримуючи зусилля щодо створення єдиного ринку, загальної валюти, а також інтеграційних процесів. Берлін є одним із головних прихильників європейської інтеграції, відстоюючи ідею тіснішого співробітництва між країнами-членами у різних сферах, включаючи економіку, зовнішню політику та безпеку. Німеччина також була однією з рушійних сил у процесі розширення ЄС, підтримуючи вступ нових членів до організації, особливо країн Центральної та Східної Європи. Попри те, що ЄС зіткнувся з низкою викликів, таких як фінансова криза, міграційна криза та Brexit, Німеччина продовжує залишатися його основним стовпом стабільності. Німецькі політики часто відіграють центральну роль у вирішенні конфліктів і спрямуванні ЄС на шлях реформ, зокрема у сфері економічної та фінансової політики.

Після Другої світової війни Німеччина швидко перетворилася на одного з ключових учасників військово-політичного альянсу, вступивши до НАТО в 1955 році. Хоча протягом десятиліть Німеччина дотримувалася політики обмеженого військового втручання, сучасні виклики, такі як тероризм і загрози на східних кордонах Європи, змусили країну переглянути свій підхід до питань безпеки. Участь Німеччини в НАТО забезпечує їй важливу роль у питаннях оборони європейських кордонів та колективної безпеки. Зокрема, Німеччина активно співпрацює з іншими членами альянсу у проведенні спільних військових навчань, забезпеченні безпеки на східних кордонах Європи та підтримці миротворчих операцій у різних регіонах світу. Внески Німеччини в НАТО, особливо з точки зору фінансових інвестицій, значно зросли за останні роки. Станом на 2023 рік Німеччина зобов'язалася витратити 2% свого ВВП на оборону до 2024 року. Ця зміна означає збільшення витрат на оборону на мільярди євро, головним чином через реакцію країни на війну в Україні та ширші проблеми безпеки в Європі.[29]

Німеччина активно просуває ідеї захисту прав людини, розвитку демократії та забезпечення сталого розвитку. Наприклад, у межах ООН Німеччина є активним учасником програм, спрямованих на боротьбу зі

змінами клімату, захист довкілля та сприяння сталому розвитку в країнах, що розвиваються. Також Німеччина докладає значних зусиль у сприянні дотриманню міжнародного права та прав людини. Її участь у цих питаннях відображає прагнення країни до створення стабільного та справедливого світового порядку, в якому кожна країна має рівні можливості для розвитку та співпраці [13 с. 239].

Оскільки країна є однією з найбільших економік світу, її політичний і економічний вплив значною мірою визначає напрям розвитку Європейського Союзу. Проте цей вплив не обмежується виключно економічними питаннями. Німеччина також активно бере участь у формуванні зовнішньої політики ЄС, зокрема в питаннях відносин з іншими країнами та регіонами світу. Це включає участь у мирних переговорах, санкційній політиці щодо агресивних держав та співпраці з міжнародними організаціями для вирішення глобальних проблем. У таблиці 2.1 наведені основні тези щодо участі Німеччини у міжнародних організаціях.

Таблиця 2.1

Німеччина в складі міжнародних організацій (ООН, ЄС, НАТО)

Організація	Роль Німеччини	Дата вступу	Основні досягнення та участь
ООН	Активний учасник, постійний член Ради Безпеки	1973 рік	Участь у миротворчих місіях, підтримка прав людини, фінансування гуманітарних проектів.
ЄС	Один із засновників, провідна економіка	1957 рік (у складі Європейського економічного співтовариства)	Участь у формуванні єдиної політики, економічної та валютної інтеграції, ініціативи з боротьби зі змінами клімату.
НАТО	Один з ключових учасників та провідний	1955 рік	Участь у колективній безпеці, операціях в Афганістані та інших місіях,

	військовий союзник		підтримка стабільності в Європі.
--	--------------------	--	----------------------------------

Джерело: складено автором на основі [30]

Отже, Німеччина залишається однією з ключових країн у складі ООН, ЄС та НАТО, активно впливаючи на формування міжнародного порядку. Її участь у цих організаціях відображає прагнення країни до зміцнення глобальної безпеки, стабільності та розвитку, а також до просування європейських цінностей на світовій арені. Німеччина продовжує працювати над тим, щоб зробити світ більш безпечним, стабільним і справедливим місцем для всіх країн і народів.

2.2 Аналітичний огляд німецької зовнішньої політики щодо вирішення глобальних проблем

Німецька зовнішня політика в період після 2019 року характеризується посиленням її ролі у вирішенні глобальних проблем. Ця еволюція є відповіддю на нові виклики, з якими стикається міжнародна спільнота, такі як зміни клімату, зростання геополітичної напруженості, пандемія COVID-19, а також збройні конфлікти в різних частинах світу. У цьому контексті Німеччина, як одна з найпотужніших економік Європи та світу, відчуває особливу відповідальність за стабільність міжнародного порядку та вирішення ключових глобальних проблем. Основні напрямки німецької зовнішньої політики у цей період можна класифікувати як зусилля в рамках трьох ключових пріоритетів: зміцнення багатосторонніх інституцій, боротьба зі змінами клімату та врегулювання конфліктів через дипломатію.

Німеччина залишається відданою принципам багатосторонності, вірячи, що глобальні проблеми можна вирішити лише через міжнародне співробітництво. Після 2019 року Берлін активно підтримує зусилля щодо посилення ролі Організації Об'єднаних Націй та інших міжнародних інституцій, таких як Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) та Світова

організація торгівлі (COT). Наприклад, у 2020 році Німеччина виділила понад 500 мільйонів євро на фінансування ВООЗ для боротьби з пандемією COVID-19, що зробило її одним із найбільших донорів організації. Протягом останніх років, особливо під час пандемії COVID-19, Німеччина виступила одним з головних ініціаторів глобальної співпраці у боротьбі з вірусом, надаючи значну фінансову підтримку міжнародним організаціям для боротьби з пандемією. У 2021 році Німеччина спрямувала 2,1 мільярда євро на програми, пов'язані з COVID-19, включно з підтримкою COVAX — глобального механізму розподілу вакцин, демонструючи свою відданість рівності у сфері охорони здоров'я. Крім того, Німеччина є активним учасником процесів реформування ООН, прагнучи зробити організацію більш ефективною в реагуванні на глобальні виклики. У рамках цієї стратегії Німеччина неодноразово заявляла про необхідність розширення складу Ради Безпеки ООН, наполягаючи на включенні нових постійних членів, таких як сама Німеччина [15, с. 446].

З приходом до влади коаліції на чолі з Соціал-демократичною партією в 2021 році та канцлером Олафом Шольцом, Німеччина посилила свої зусилля у сфері кліматичної дипломатії. Берлін залишається одним із найактивніших учасників Паризької кліматичної угоди, взявши на себе зобов'язання скоротити викиди парникових газів на 65% до 2030 року порівняно з рівнем 1990 року і досягти кліматичної нейтральності до 2045 року. Німеччина активно сприяє розвитку відновлюваної енергетики не лише у своїй країні, де частка відновлюваних джерел енергії в енергобалансі досягла 46,2% у 2022 році, а й за її межами, підтримуючи ініціативи в Африці та Азії.. Німецька кліматична дипломатія спрямована на створення глобальних альянсів для боротьби з кліматичними змінами та мобілізацію фінансових ресурсів для перехідних економік, які зазнають найбільших екологічних втрат. Наприклад, Німеччина у 2023 році підтримала запуск Кліматичного альянсу G7, спрямованого на збільшення інвестицій у відновлювану енергетику та екологічні технології в країнах із перехідною економікою.

Німеччина не лише підтримує цю ініціативу на рівні ЄС, але й виступає за тіснішу координацію зусиль із країнами, що не є членами ЄС, зокрема США та Китаєм, які є найбільшими викидачами CO₂. У своїй кліматичній політиці Німеччина прагне до збалансованого підходу, поєднуючи економічні інтереси зі стратегіями сталого розвитку, що відображає її прагнення бути не лише економічним лідером, але й глобальним екологічним гравцем.

Країна використовує свій вплив для мирного вирішення конфліктів, підтримуючи дипломатичні зусилля та процеси переговорів. Берлін грає активну роль у процесах врегулювання ситуації на сході України, будучи частиною так званого Нормандського формату. Після початку повномасштабної війни Росії проти України у 2022 році Німеччина різко змінила свою позицію щодо постачання озброєння, зробивши акцент на підтримці України. Хоча спочатку Берлін вагався щодо надання військової допомоги, поступово Німеччина стала одним із головних постачальників сучасної зброї для української армії. Ця зміна стала важливим сигналом про зміну німецької зовнішньої політики у бік більш активної військової участі в питаннях безпеки Європи [16 с.23].

Німеччина залишається активним учасником миротворчих ініціатив на Близькому Сході та в Африці. Вона підтримує миротворчі місії ООН та ЄС у регіонах, де конфлікти загрожують стабільності та безпеці. Берлін також працює над розвитком програм економічної та гуманітарної допомоги для постраждалих країн, намагаючись запобігти ескалації конфліктів. Важливу роль у цьому контексті відіграє німецька дипломатія щодо Ірану, де Німеччина підтримує відновлення ядерної угоди та продовжує працювати над зменшенням ризиків збройного конфлікту в регіоні. На таблиці 2.2 ми можемо бачити німецьку політику щодо тих чи інших глобальних проблем.

Таблиця 2.2

Аналітичний огляд німецької зовнішньої політики щодо вирішення
глобальних проблем

Глобальні проблеми	Німецька зовнішня політика	Сучасні тенденції	Приклади ініціатив та заходів
Кліматичні зміни	Активне сприяння міжнародному кліматичному співробітництву	Зобов'язання досягнення кліматичної нейтральності до 2045 року	Підтримка Паризької угоди, фінансування зелених технологій
Міжнародна безпека	Підтримка миротворчих ініціатив і глобальної стабільності	Зростаюча роль в НАТО, участь у місіях ООН	Внесок у місії ООН в Африці, участь у боротьбі з тероризмом
Міграція та біженці	Прийом біженців, співпраця з країнами походження	Зосередження на інтеграції біженців і запобіганні причин міграції	Програми інтеграції, фінансування проєктів у країнах походження
Глобальне здоров'я	Підтримка системи охорони здоров'я на глобальному рівні	Реакція на пандемію COVID-19, зміцнення глобальних систем охорони здоров'я	Фінансування ВООЗ, участь у глобальних ініціативах вакцинації
Права людини	Принципова позиція щодо захисту прав людини у всьому світі	Зосередження на правозахисних кампаніях, активна роль у міжнародних форумах	Дипломатичний тиск на країни-порушники прав людини

Джерело: складено автором на основі [9 , с. 22-25]

Отже, сучасна зовнішня політика Німеччини характеризується активною участю у вирішенні глобальних проблем на різних рівнях. Це стосується як питань зміцнення багатосторонніх інституцій, так і боротьби з кліматичними змінами та врегулювання конфліктів. Німеччина продовжує відігравати

провідну роль у міжнародній політиці, використовуючи дипломатичні та економічні важелі для досягнення стабільності, миру та сталого розвитку у світі.

2.3. Тенденції та зміни в дипломатичній активності Німеччини на міжнародній арені

Німеччина традиційно відіграє важливу роль на міжнародній арені, завдяки своєму економічному потенціалу, стратегічному положенню в центрі Європи та впливу на міжнародні інститути. Після 2019 року її дипломатична активність зазнала значних змін у відповідь на глобальні виклики та зростаючу геополітичну напруженість. Ці зміни відображають нові пріоритети та стратегічні підходи, серед яких ключовими є посилення відповідальності за безпеку в Європі, активна участь у боротьбі зі змінами клімату, посилення економічної дипломатії та перегляд підходів до співпраці з великими державами, такими як США, Китай та Росія.

Раніше країна мала обмежену військову участь у міжнародних конфліктах через післявоєнну політику пацифізму. Проте зміни в геополітичній обстановці, особливо після вторгнення Росії в Україну в 2022 році, змусили Німеччину переглянути свою оборонну стратегію. Одним із найбільш знакових кроків стало рішення канцлера Олафа Шольца оголосити про *Zeitenwende* ("переломний момент") у політиці безпеки. Це передбачає значне збільшення витрат на оборону, модернізацію збройних сил і більш активну участь у колективній обороні НАТО. Такий перехід до більшої відповідальності в питаннях оборони став одним із ключових зрушень у німецькій дипломатії [18 С. 312–319].

Країна завжди була провідним експортером товарів і послуг, однак після 2019 року німецька дипломатія зосередилася на пошуку нових ринків та зміцненні існуючих торговельних відносин. Особливий акцент зроблено на країнах, що розвиваються, особливо в Африці та Азії. Берлін прагне

диверсифікувати економічні зв'язки в умовах глобальних викликів, таких як порушення ланцюгів постачання під час пандемії та зростання геоекономічної напруженості. Важливу роль тут відіграє прагнення Німеччини скоротити залежність від китайського ринку, що стало особливо помітно після критики економічної політики Китаю. У цьому контексті Німеччина активізувала свої зусилля щодо зміцнення торговельних і інвестиційних зв'язків із демократичними країнами, що відповідає стратегічним інтересам ЄС у забезпеченні економічної безпеки.

У 2021 році Німеччина взяла на себе ініціативу в рамках Європейського зеленого курсу, спрямованого на досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року. Це означає, що зовнішня політика країни все більше орієнтується на кліматичну дипломатію. Німеччина підтримує розвиток відновлюваних джерел енергії в глобальному масштабі, активно просуває міжнародні кліматичні угоди та мобілізує фінансові ресурси для допомоги країнам, що зазнають найбільших кліматичних втрат. Зокрема, Німеччина стала ініціатором низки кліматичних проєктів у країнах Африки та Латинської Америки, демонструючи свою відданість глобальній боротьбі з кліматичними змінами.

У відносинах із США, після напруженості під час адміністрації Дональда Трампа, Німеччина знову робить акцент на зміцненні трансатлантичного партнерства. Прихід до влади Джо Байдена у 2021 році сприяв відновленню тіснішого співробітництва, зокрема у питаннях безпеки, торгівлі та клімату. Берлін розглядає США як ключового союзника у забезпеченні стабільності Європи, особливо в контексті російської агресії проти України.

Що стосується відносин із Китаєм, Німеччина демонструє обережність, намагаючись зберегти баланс між економічними інтересами та стратегічною безпекою. З одного боку, Китай є важливим торговельним партнером Німеччини, особливо в таких галузях, як автомобільна промисловість і машинобудування. З іншого боку, зростає стурбованість з приводу посилення

впливу Китаю на світовій арені та його порушень прав людини. У цьому контексті Берлін шукає шляхи зменшення залежності від китайського ринку та диверсифікації торговельних зв'язків [19].

Російська агресія проти України стала ще одним випробуванням для німецької дипломатії. Відносини між Німеччиною та Росією зазнали серйозних змін, коли після довгих років економічного співробітництва та політичного діалогу Берлін був змушений різко змінити свій підхід. Санкційна політика ЄС щодо Росії, яку Німеччина активно підтримує, стала важливим інструментом тиску на російське керівництво. Крім того, Німеччина зіткнулася з необхідністю перебудови своєї енергетичної політики після припинення постачання російського газу, що призвело до активізації зусиль щодо розвитку альтернативних джерел енергії та пошуку нових постачальників.

Німеччина активно розширює свою присутність на континенті через інвестиції, розвиток інфраструктурних проєктів та надання гуманітарної допомоги. Такі ініціативи спрямовані не лише на зміцнення економічних зв'язків, а й на підтримку політичної стабільності та вирішення соціальних проблем, таких як бідність, охорона здоров'я та освіта. Берлін також підтримує ініціативи з розвитку демократії в африканських країнах і виступає посередником у миротворчих процесах.

Отже, зовнішня політика Німеччини після 2019 року демонструє значну еволюцію в різних сферах. Від зміцнення безпеки в Європі до боротьби зі змінами клімату, німецька дипломатія стала більш активною, прагнучи знайти відповідь на сучасні глобальні виклики. Тенденції до посилення оборонного потенціалу, активної економічної дипломатії, кліматичного лідерства та збалансованих відносин із великими державами свідчать про прагнення Німеччини не лише зберегти свій вплив, але й адаптуватися до змін у міжнародному середовищі.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НІМЕЦЬКОЇ БАГАТОСТОРОНЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ

3.1. Основні проблеми та виклики німецької багатосторонньої дипломатії

Німеччина є одним із найактивніших учасників багатосторонніх дипломатичних процесів, прагнучи підтримувати міжнародний порядок, заснований на правилах, і активно працюючи через такі організації, як Організація Об'єднаних Націй (ООН), Європейський Союз (ЄС), НАТО та інші міжнародні інститути. Однак сучасна міжнародна обстановка ставить перед німецькою дипломатією низку серйозних проблем і викликів, які впливають на ефективність її багатосторонньої діяльності. Ці виклики стосуються як внутрішніх обмежень, так і глобальних тенденцій, що ускладнюють міжнародне співробітництво. Розглянемо основні проблеми та виклики німецької багатосторонньої дипломатії.

Вплив таких країн, як Китай та Росія, на міжнародні інститути, а також їхній вплив на глобальні політичні та економічні процеси, ускладнюють пошук спільних рішень у рамках міжнародних організацій. Особливо це стосується Ради Безпеки ООН, де Росія та Китай мають право вето, що часто блокує ухвалення рішень щодо ключових міжнародних конфліктів і викликів.

Німеччина, яка активно підтримує багатосторонній підхід і виступає за посилення ролі ООН, стикається з труднощами у реалізації своїх ініціатив через протистояння великих держав. Блокування важливих рішень на рівні ООН підриває ефективність цієї організації та створює перешкоди для просування німецьких дипломатичних зусиль у галузі миротворчості та запобігання конфліктам. Це спонукає Німеччину шукати альтернативні шляхи впливу, зокрема через більш тісну співпрацю в рамках ЄС та НАТО.

Німеччина активно виступає за посилення міжнародних кліматичних зобов'язань, зокрема через Паризьку кліматичну угоду. Однак міжнародна спільнота не завжди здатна досягти консенсусу щодо кліматичних цілей.

Країни, що розвиваються, та деякі розвинуті країни не завжди готові взяти на себе додаткові зобов'язання через економічні та соціальні обмеження.

Держава стикається з необхідністю балансувати між кліматичними амбіціями та реальними можливостями держав, особливо тих, які залежать від викопного палива або мають слабку економіку. Крім того, внутрішній тиск на німецький уряд щодо переходу до більш "зеленої" економіки та поступового відмовлення від вуглеводнів також створює внутрішні проблеми, які впливають на здатність країни реалізовувати свої міжнародні кліматичні ініціативи [21 с. 59-62].

Міграційні кризи, викликані війнами, збройними конфліктами та економічними проблемами в різних частинах світу, становлять ще один виклик для багатосторонньої дипломатії Німеччини. Як одна з провідних країн ЄС, Німеччина активно бере участь у процесах розподілу біженців і розробці спільних європейських рішень у сфері міграційної політики. Однак відсутність єдиного підходу серед країн ЄС та опір деяких держав до прийому біженців ускладнюють пошук спільних рішень.

Німеччина прагне розробити більш узгоджену міграційну політику на європейському рівні, але внутрішня політична напруга, зокрема зростання впливу правих популістських партій, що виступають проти прийому біженців, також створює труднощі.

Зростання економічної конкуренції на глобальному рівні, особливо між великими державами, такими як США та Китай, створює додаткові виклики для німецької багатосторонньої дипломатії. Німеччина, як один з лідерів європейської економіки, намагається підтримувати відкритість світової торгівлі та захищати інтереси своїх виробників на міжнародному ринку. Однак торгівельні конфлікти, наприклад між США та Китаєм, а також загрози протекціоністських заходів з боку окремих країн, ставлять під загрозу стабільність міжнародної торгівлі.

Німецька економічна дипломатія стикається з необхідністю знаходити компроміси між економічними інтересами ЄС і потребами підтримки

відкритих ринків. Крім того, залежність від постачання енергоресурсів і товарів з-за кордону, зокрема з Росії та Китаю, створює додаткові ризики для економічної стабільності країни та її здатності впливати на міжнародну торговельну політику.

Протягом останніх років ці інституції стикаються з критикою через їхню нездатність ефективно реагувати на глобальні кризи, включаючи пандемію COVID-19, зміни клімату та міжнародні конфлікти. Німеччина, як країна, що підтримує багатосторонній підхід, неодноразово закликала до реформування цих інституцій з метою підвищення їхньої ефективності.

Незважаючи на активну підтримку з боку Берліна, процес реформування міжнародних організацій йде повільно через політичні розбіжності між основними гравцями на світовій арені. Це обмежує можливості Німеччини впливати на глобальні процеси через традиційні багатосторонні платформи, змушуючи її шукати нові формати для співпраці, такі як регіональні альянси та двосторонні домовленості.

Внутрішні політичні процеси в Німеччині також впливають на її багатосторонню дипломатію. Зростання впливу популістських партій, таких як Альтернатива для Німеччини (AfD), що виступають проти євроінтеграції та міжнародного співробітництва, створює додаткові політичні обмеження для німецького уряду. Популістські настрої, спрямовані проти імміграції, глобалізації та кліматичної політики, підривають зусилля Німеччини на міжнародній арені [22].

Канцлер Олаф Шольц та його коаліційний уряд стикаються з необхідністю балансувати між зростаючими внутрішніми соціальними проблемами та амбітною зовнішньою політикою. Це ускладнює реалізацію стратегічних ініціатив на міжнародній арені, особливо у питаннях, де потрібні великі фінансові та політичні ресурси.

Отже, німецька багатостороння дипломатія стикається з низкою серйозних проблем і викликів, що виникають як через зміни у глобальній політичній і економічній обстановці, так і через внутрішні обмеження. Однак

Німеччина продовжує активно підтримувати багатосторонній підхід до вирішення глобальних проблем, намагаючись адаптуватися до нових умов і знаходити нові шляхи для просування своїх інтересів на міжнародній арені.

3.2. Перспективи розвитку та можливі шляхи підвищення ефективності багатосторонньої дипломатії Німеччини

Німеччина традиційно відіграє ключову роль у міжнародних відносинах, активно використовуючи багатосторонню дипломатію для просування власних інтересів і вирішення глобальних проблем. В умовах сучасних викликів, таких як геополітичні конфлікти, економічні кризи, зміни клімату та глобальна нестабільність, Німеччина стоїть перед необхідністю підвищити ефективність своєї багатосторонньої дипломатії. Однак з огляду на її значний досвід, можливості та партнерські відносини з багатьма міжнародними організаціями, країна має перспективи для подальшого зміцнення свого впливу на світовій арені.

Німеччина вже тривалий час є провідною економічною силою ЄС і використовує цю позицію для впливу на загальноєвропейські політичні рішення. В умовах внутрішніх викликів, таких як зростання популізму та вихід Великої Британії з ЄС (Brexit), Німеччина може продовжити свій шлях до зміцнення європейської єдності.

Для підвищення ефективності своєї дипломатії в рамках ЄС Німеччина може виступити з новими ініціативами щодо подальшого економічного та політичного об'єднання, зокрема у сфері безпеки, оборони, енергетики та міграційної політики. Берлін також може підтримувати реформу європейських інституцій для підвищення їхньої оперативності та ефективності в ухваленні рішень. Особливо це стосується спільної зовнішньої політики та політики безпеки, що дасть можливість ЄС мати більший вплив на глобальні процеси.

Німеччина вже давно підтримує ідею реформування міжнародних організацій, таких як ООН, Світова організація торгівлі (СОТ), Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), і вона може продовжити працювати в

цьому напрямку. Берлін виступає за реформу Ради Безпеки ООН, зокрема за надання Німеччині постійного місця, що дозволить їй безпосередньо впливати на ухвалення рішень у найважливіших міжнародних питаннях. Це особливо актуально на тлі послаблення ролі ООН через політичні протистояння між великими державами [19].

Реформування СОТ також є важливим для Німеччини, оскільки ця організація регулює міжнародну торгівлю, що є основою німецької економіки. Німеччина може виступати за більш гнучкі механізми вирішення торгових суперечок і поліпшення глобальних умов торгівлі. Також важливими залишаються питання глобальної охорони здоров'я, які потребують підвищеної уваги через наслідки пандемії COVID-19. Німеччина може сприяти зміцненню ролі ВООЗ і покращенню міжнародних систем реагування на глобальні медичні кризи.

У світлі зростаючих загроз для міжнародної безпеки, особливо через агресивну політику Росії в Україні та зростання напруженості з боку Китаю, НАТО залишається ключовою організацією для забезпечення оборонних інтересів Німеччини. Зокрема, після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 році Німеччина взяла на себе зобов'язання щодо збільшення витрат на оборону, а також підвищення своєї участі в колективній обороні НАТО.

Німеччина може продовжувати розвивати свою дипломатію в рамках НАТО через ініціативи, спрямовані на модернізацію збройних сил і розвиток нових технологій у галузі оборони. Активна участь Німеччини у розробці стратегічних планів НАТО щодо реагування на загрози зі Сходу та Півночі може посилити її позиції як лідера у сфері безпеки в Європі. Також важливим аспектом є посилення ролі Німеччини у забезпеченні стабільності в регіонах, що межують з ЄС.

Німеччина є одним із лідерів у боротьбі зі змінами клімату і просуванням цілей сталого розвитку на міжнародному рівні. Продовження цієї лінії є важливою перспективою для багатосторонньої дипломатії Німеччини,

оскільки питання екології та сталого розвитку дедалі більше стають предметом міжнародних домовленостей та політичних рішень.

На міжнародних форумах Німеччина може посилювати свій вплив, ініціюючи нові кліматичні проєкти та закликаючи інші країни до зобов'язань щодо зменшення викидів парникових газів і розвитку відновлюваних джерел енергії. Співпраця з країнами, що розвиваються, в галузі зеленої енергетики та інфраструктури також є важливим аспектом, оскільки це допоможе Німеччині посилити свої позиції як глобального лідера у боротьбі з кліматичними змінами.

Економічна дипломатія залишається важливим інструментом німецької багатосторонньої дипломатії. Німеччина, як один з найбільших експортерів у світі, може продовжити використовувати свої економічні можливості для зміцнення міжнародних відносин і розширення впливу на світові ринки. Проте для цього необхідно посилювати взаємодію з ключовими торговими партнерами, такими як США, Китай і країни ЄС, з урахуванням нових викликів, пов'язаних з глобальною економічною конкуренцією [22 с. 426-430].

Особливу увагу Німеччина може приділяти розвитку інноваційних технологій та цифровізації. Підтримка глобальних ініціатив щодо розвитку штучного інтелекту, кібербезпеки та інфраструктури цифрової економіки може сприяти зміцненню позицій Німеччини як економічного лідера. Ефективна економічна дипломатія допоможе Німеччині краще впливати на глобальні ринки, зменшити залежність від окремих постачальників та зміцнити свою економічну безпеку.

Гуманітарна дипломатія, що включає роботу з біженцями, боротьбу з бідністю, та допомогу країнам, що розвиваються, також залишається важливою складовою німецької зовнішньої політики. Берлін може продовжити просувати гуманітарні цінності та права людини, зокрема у співпраці з ООН та іншими міжнародними організаціями. Участь Німеччини у глобальних гуманітарних місіях та наданні допомоги постраждалим від конфліктів або

природних катастроф буде зміцнювати її позиції як провідної сили у підтримці міжнародної стабільності.

Активізація зусиль у боротьбі з глобальними проблемами, такими як міграційні кризи, голод та пандемії, допоможе Німеччині посилити свій вплив на міжнародному рівні. Крім того, гуманітарна дипломатія сприятиме зміцненню відносин із країнами, що потребують підтримки, і створить платформу для більш тісної співпраці з іншими міжнародними гравцями [24 с.319].

Таблиця 3.1

Перспективи розвитку та можливі шляхи підвищення ефективності багатосторонньої дипломатії Німеччини

Перспективи розвитку	Можливі шляхи підвищення ефективності	Деталі
Розширення участі в міжнародних організаціях	Поглиблення співпраці з ключовими партнерами	Німеччина може активніше долучатися до роботи ООН, НАТО, G20, підписувати нові угоди про співпрацю.
Зміцнення позицій у ЄС	Активізація дипломатичних ініціатив у рамках ЄС	Німеччина повинна відігравати лідируючу роль у розвитку спільної зовнішньої політики та безпеки ЄС.
Адаптація до нових глобальних викликів	Впровадження інноваційних підходів у зовнішній політиці	Включення нових технологій і форм комунікації, активізація роботи з молоддю та громадянським суспільством.
Підтримка стабільності в регіонах конфлікту	Введення нових механізмів медіації та примирення	Німеччина може ініціювати нові програми миротворчості та медіації у конфліктних зонах, таких як Близький Схід та Африка.
Зміцнення економічних зв'язків	Розвиток економічної дипломатії та інвестиційних програм	Німеччина може ініціювати нові торговельні угоди та інвестиційні

		проекти в регіонах, що потребують розвитку.
Поліпшення іміджу Німеччини на міжнародній арені	Впровадження програм культурної дипломатії	Залучення культурних обмінів, організація міжнародних фестивалів, підтримка мистецтв та науки в інших країнах.
Підвищення ролі Німеччини в екологічних питаннях	Лідерство в міжнародних екологічних угодах	Німеччина повинна продовжувати ініціювати та підтримувати міжнародні угоди щодо змін клімату, зокрема Парижську угоду.
Зміцнення відносин з країнами, що розвиваються	Розширення програм розвитку та гуманітарної допомоги	Німеччина може посилити свою роль в програмах допомоги країнам Африки та Азії, зокрема в сферах освіти та охорони здоров'я.
Використання цифрових технологій	Розвиток цифрової дипломатії	Створення платформ для онлайн-діалогу, використання соціальних мереж для просування німецької зовнішньої політики.
Залучення громадянського суспільства	Встановлення діалогу з НДО та місцевими громадами	Німеччина може активно залучати неурядові організації до процесу прийняття рішень у зовнішній політиці.

Джерело: складено автором на основі [26, С. 154- 157.]

Отже, перспективи розвитку багатосторонньої дипломатії Німеччини залежать від її здатності адаптуватися до нових викликів і підтримувати активну участь у міжнародних організаціях. Шляхи підвищення ефективності включають активнішу роль у ЄС, реформування міжнародних інституцій, розвиток оборонних можливостей у рамках НАТО, підтримку глобальних ініціатив у сфері сталого розвитку та кліматичних змін, а також посилення економічної та гуманітарної дипломатії.

ВИСНОВКИ

Отже, згідно поставлених завдань та за результатами дослідження можна підсумувати, що багатостороння дипломатія є ключовим інструментом міжнародних відносин, що передбачає участь трьох або більше держав у процесах прийняття рішень. Вона дозволяє країнам координувати свої дії, обмінюватись інформацією та досягати спільних цілей у рамках міжнародних організацій, таких як ООН, НАТО або ЄС. Сутність багатосторонньої дипломатії полягає в її здатності забезпечувати мир і стабільність через колективну безпеку, економічну співпрацю та вирішення глобальних проблем, таких як зміна клімату, тероризм та гуманітарні кризи. Багатостороння дипломатія є важливою для забезпечення прав людини, розвитку міжнародного права та створення умов для вирішення конфліктів через переговори та компроміси.

Підсумовуючи, історія німецької дипломатії, можна сказати, що відображає розвиток і трансформацію Німеччини як держави. Після об'єднання у 1871 році Німеччина активно брала участь у міжнародних справах, однак поразка в Першій світовій війні та наслідки Версальського договору змусили країну адаптувати свою дипломатію. Повоєнний період і Холодна війна сприяли подальшій інтеграції Німеччини до європейських і міжнародних структур, закладаючи основи сучасної багатосторонньої дипломатії.

Багатостороння дипломатія Німеччини базується на ряді основних принципів, які сприяють її успішній діяльності на міжнародній арені. По-перше, це принцип багатосторонності, що означає активну участь у міжнародних організаціях і форумах. По-друге, Німеччина дотримується принципів консенсусу та співпраці, що забезпечує ефективне вирішення спільних проблем. По-третє, вона спирається на принципи прав людини, демократичного управління та верховенства права, що відображає цінності німецького суспільства. Щодо механізмів, Німеччина активно використовує

дипломатичні переговори, участь у миротворчих операціях та програмах розвитку, а також забезпечує фінансування ініціатив у галузі безпеки та стабільності. Це дозволяє Німеччині зміцнювати свої позиції на міжнародній арені та підвищувати рівень довіри між країнами.

Дипломатична активність Німеччини на міжнародній арені зазнала значних змін у відповідь на нові глобальні виклики та політичні реалії. Останнім часом спостерігається посилення уваги до питань безпеки, зокрема у контексті агресії Росії проти України, що призвело до перегляду оборонної політики і збільшення витрат на оборону. Німеччина активізувала свої зусилля в рамках ЄС та НАТО, укладаючи нові угоди щодо оборони та співпраці. Також спостерігається зростання інтересу до питань цифровізації та технологічної незалежності, що зумовлює розвиток нових стратегій у зовнішній політиці. Одночасно, Німеччина продовжує свою роль як миротворець, беручи участь у дипломатичних ініціативах у конфліктних зонах, що підкреслює її прагнення до стабільності та безпеки у світі. Ці зміни свідчать про гнучкість німецької зовнішньої політики та готовність адаптуватися до нових умов міжнародних відносин.

Однак німецька багатостороння дипломатія стикається з низкою проблем, таких як історична обережність щодо військових дій і складнощі, пов'язані з геополітичними змінами. Водночас внутрішні виклики, зокрема зростання популізму, можуть вплинути на зовнішню політику. Проте перспективи розвитку багатосторонньої дипломатії залишаються позитивними, особливо в контексті міжнародної співпраці в галузі безпеки, технологій і екології. Німеччина активно просуває багатосторонні угоди та нові ініціативи, спрямовані на колективну безпеку й інноваційний розвиток, що зміцнює її позиції на світовій арені.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко В. О. Досвід Німеччини у функціонуванні платформ державно-приватного партнерства в сфері кібербезпеки. URL: http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/1_AZ_Boyko_var77_FIN-4d2ef.pdf (дата звернення: 01.10.2024).
2. Віднянський С. В., Мартинов А. Ю. Об'єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2021. 395 с.
3. Івасюк Г., Зміна зовнішньої політики Німеччини після Другої світової війни: ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 3(11) 2021
4. Горбач Ю. С. Взаємовідносини Німеччини і країн Вишеградської групи (1991– 2004 рр.): Автореф. дис. канд. іст. наук: 07.00.02. Київ, 2017. 22 с.
5. Двосторонні відносини України та Німеччини. URL: http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html (дата звернення: 03.10.2024).
6. Зленко А. Формування та реалізація концептуальних засад зовнішньої політики України. Україна дипломатична. Київ, 2019. Вип. 8. 611 с.
7. Івасюк Г. Основні виклики сучасній зовнішній політиці Німеччини. Історико-політичні проблеми сучасного світу. 2020. № 41. С. 105- 112.
8. Каракуц А. М. Зовнішня політика Німеччини наприкінці 1980-х – напочатку 1990-х рр. Наукові праці. Історія. Випуск 116. Том 129. Київ, 2021. С. 178-187.

9. Кіш Є. Б. Країни Центральної Європи в системі міжнародних інтеграційних процесів (1991–2007 роки): Автореф. дис. док. іст. наук: 07.00.02. Ужгород, 2019. 40 с.
10. Кондратюк С. Європейська політика об'єднаної Німеччини. Київ: Профі центр, 2017. 278 с.
11. Кривонос Р. А. Німеччина в структурі європейського співробітництва: Автореф. дис. канд. пол. наук: 23.00.04. Київ, 2018. 22 с.
12. Кротюк С. Ф. Нова роль Німеччини в об'єднаній Європі: пріоритети зовнішньої політики ФРН (1991-2004 рр.). Вісник Київського міжнародного університету. Серія «Міжнародні відносини». Київ: КиМУ. 2018. Вип. 3. 164 с.
13. Кудряченко А. І. Європейська політика Федеративної Республіки Німеччини (1970– 1991 рр.). Київ, 2018. 239 с.
14. Костюк О. О. "Економічна політика Німеччини в умовах глобалізації: вплив на розвиток Європейського Союзу" Києво-Могилянська академія, монографія. Київ: 2019. 442 с.
15. Мартинов А. Ю. Об'єднана Німеччина: від «Боннської» до «Берлінської» республіки. Київ: Корпорація, 2019. 447 с.
16. Мартинов А. Ю. Українсько-німецькі зв'язки у контексті європейської інтеграції: Автореф. дис. канд. іст. наук: 07.00.02. Київ. 23 с.
17. Олаф Шольц та його європейська поведінка політика-одинака. Борисфен Інтел. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/olaf-sholc-ta-jogouevgorejska-povedinka-politika-odinaka/>(дата звернення: 08.10.2023).
18. Петренко К. Вплив міжнародних процесів на формування зовнішньої політики об'єднаної Німеччини. Історичні і політологічні дослідження. 2020 № 4. С. 312–319. 61

19. Покровська А. В., Ісакова Т. О. Державно-приватне партнерство у сфері кібербезпеки: досвід Великої Британії. URL: <http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/cybersecurity-6ddd7.pdf> (дата звернення: 05.10.2024).
20. Приймак Б. І. Євроінтеграційна та євроатлантична політика України у контексті двосторонніх відносин з ФРН у період канцлерства Ангели Меркель. Міжнародні відносини. Серія: Політичні науки, 2018. № 18- 19.
21. Птащенко О. В., Литовченко І. В., Григорова Ю. В. Концепція «м'якої сили» в ФРН: інтерпретація та реалізація. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2020. № 1(257). С. 59– 62.
22. Регіональні стратегії США і Європи: зовнішньополітичний і безпековий вимір: монографія. Київ: Центр вільної преси, 2019. 528 с.
23. Рілл Б. Об'єднана Німеччина: світова політика. Політика і час. 2019. №2. С. 50–60.
24. Сидорук Т. Східна політика Європейського Союзу на початку XXI ст. 2020. № 6. С. 316-325.
25. Сорочан А. Сучасні пріоритети зовнішньої політики Німеччини. доповідей XXIII Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, Київ, 2023, Національний авіаційний університет. Редакційна колегія М. Луцький та ін. Київ: НАУ, 2023. С. 154- 157.
26. Germany Pledges Significant Funding to the United Nations Development Programme. URL : <https://www.undp.org/de/germany/press-releases/germany-pledges-significant-funding> (дата звернення: 04.10.2024).

27. Secretary General praises Germany's contributions to NATO. URL : https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_216073.htm (дата звернення: 05.10.2024).
28. Foreign Policy // Britannica. URL: <https://www.britannica.com/place/Germany/Foreign-policy> (дата звернення: 10.10.2024).
29. Germany's Role in the United Nations // URL: <https://new-york-un.diplo.de/un-en/germanyun/germany-s-role-in-the-united-nations/965836> (дата звернення: 10.10.2024).
30. Germany's Overall Role in International Organizations // URL: <https://germandiplomat.wordpress.com/2020/06/27/germanys-overall-role-in-international-organizations/>(дата звернення: 09.10.2024).
31. Niklas Helwig // Germany's Multilateral Diplomacy: "Don't stop believin'": Germany's turn from reflexive to strategic multilateralism URL: <https://www.elgaronline.com/edcollchap-0a/book/9781800887268/book-part-9781800887268-18.xml> (дата звернення: 09.10.2024).